CICLE

POBLES VIUS O

TERRITORI DE MERDES?

BIOECONOMIA I COLONIALISMES INTERNS A LA CATALUNYA RURAL

15 D'OCTUBRE, BALAGUER
16 i 17 D'OCTUBRE, LLEIDA-RUFEA
13 DE NOVEMBRE, ANGLESOLA
15 DE GENER, LLEIDA

PRESENTACIÓ

Les comarques rurals tornen a estar d'actualitat, i no precisament pels motius que voldríem. Les diverses crisis - energètica, ecològica i de recursos - han fet que tornin a ser vistes com a espais estratègics per desplegar-hi tota mena de projectes energètics, industrials, logístics i de gestió de residus, sovint en conflicte amb els interessos de la població local, la preservació de la biodiversitat i, en alguns casos, amb la mateixa legislació vigent.

A Ponent, aquesta transformació del territori té un fort component relacionat amb el biogàs i s'emmarca en un nou marc discursiu que, des de fa uns anys, ha anat guanyant pes en l'àmbit institucional i empresarial: la bioeconomia. Diverses administracions la promouen activament com una via de desenvolupament econòmic i de creació d'ocupació.

Però quines relacions de poder s'amaguen darrere d'aquest relat? Quina versemblança té? Qui decideix què es produeix, com es transforma el territori i al servei de quins interessos? I quin paper hi tenen les poblacions que l'habiten?

Amb aquestes jornades volem reflexionar sobre la idea de bioeconomia i sobre l'ús que se n'està fent des del poder, i analitzar les lògiques comunes que hi ha darrere d'aquesta nova onada de projectes de transformació territorial.

I això ens portarà a obrir el debat sobre la ruralitat que volem i que necessitem, ara que la desurbanització de la vida sembla cada vegada més inevitable. Si els espais rurals estan destinats a acollir de nou població i generar qualitat de vida, per què els estem desdibuixant? Com i per a què volem recuperar la vida rural?

Ho farem posant en diàleg les aportacions provinents de l'àmbit acadèmic i tècnic amb les de l'àmbit associatiu i dels moviments en defensa de la terra.

XERRADA // SALA D'ACTES DE L'AJUNTAMENT // BALAGUER

DIJOUS / 15 OCTUBRE / 2026 // 19h

BALAGUER, CAPITAL DE RESIDUS? QUINA COMARCA VOLEM?

Fernando Valladares, biòleg, membre del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i divulgador

A la comarca de la Noguera i als voltants de Balaguer s'hi concentren diverses infraestructures de gestió de residus no locals, que tenen impactes sobre la qualitat de vida i la salut dels seus habitants. Actualment, es projecten, a més, dues macroinfraestructures de biometà i un biopolígon a pocs quilòmetres de la població.

Sovint, el màrqueting institucional i empresarial presenta aquestes noves iniciatives com a projectes de bioeconomia circular, però què tenen de bio i de circular? S'està especialitzant la comarca en la gestió de residus? És aquest el model que volem pel món rural? Fins a quin punt aquests projectes contribueixen a afrontar les crisis ecològica i climàtica? Mirarem de respondre a aquestes preguntes amb l'ajuda del científic Fernando Valladares.

JORNADES // LOCAL SOCIAL DE RUFEA // LLEIDA

DIVENDRES / 16 OCTUBRE / 2026 // 19h

MANUAL DE COMPRA-VENDA TERRITORIAL

Joaquin Gargallo, ramader, activista contra el Clúster eòlic del Maestrat
Rafa Marrasé, periodista querellat arran del documental Rere la brossa de TV3
Pablo Lorente i Tania Osés, membres de la Fundació Sustrai Erakuntza
Fermí Bernardo, membre del GEPEC

Quines són i com es poden combatre les estratègies de les empreses i les administracions per implantar macroprojectes en els espais agraris i naturals?

Des de les tècniques de convenciment, els arguments recurrents i la comunicació als mitjans, passant pels canvis normatius a la carta, fins a la coacció i la judicialització dels moviments d'oposició.

En aquesta sessió posarem sobre la taula el repertori de pràctiques que despleguen comissionistes i lobbistes per colonitzar els espais rurals.

JORNADES // LOCAL SOCIAL DE RUFEA // LLEIDA

DISSABTE / 17 OCTUBRE / 2026 // 10h

BIOECONOMIA: DESMUNTAR EL RELAT, OBRIR ALTERNATIVES

Pep Espluga, sociòleg i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona
Adrià Auladell, membre de l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial

La bioeconomia es promociona com la gran solució per conciliar creixement econòmic i sostenibilitat en un context de crisi energètica, però tot sembla indicar que es vol dur a terme sense qüestionar determinats factors que estan a la base de la gran crisi ecosocial actual.

En quina mesura la bioeconomia, tal com ha estat plantejada des de les actuals polítiques públiques, pot contribuir a resoldre els problemes de sostenibilitat ecològica, econòmica i social dels territoris rurals? En quina mesura és una narrativa que pretén emmascarar els models extractivistes, productivistes i neocolonials, les insostenibles relacions de dependència del món rural i les desigualtats socials associades?

A través d'una aproximació crítica i d'exemples del territori, analitzarem els fonaments conceptuals de la versió que es proposa de la bioeconomia, els seus impactes i promeses.

// 11:30h

QUI ES BENEFICIA DEL BIOGÀS? COLONIALISME ENERGÈTIC I JUSTÍCIA TERRITORIAL A CATALUNYA

Clàudia Ortiz, investigadora de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (UAB)
Laura Calvet-Mir, investigadora i professora de la UAB i membre de Pobles Vius

El biogàs s'ha convertit en un símbol de la bioeconomia, però amaga noves formes de colonialisme energètic.

Qui assumeix els impactes ambientals i qui es queda els beneficis? Una mirada crítica a la governança, la justícia territorial i el futur del món rural.

// 12:30h

ECONOMIA CIRCULAR O ENGANYIFA DELS RESIDUS?

Víctor Altés Gaspar, investigador i professor d'ETSEA-UdL i membre de Pobles Vius
Josep Lluís Moner, membre de la Plataforma Ciutadana Residu Zero

Què és un residu? I una dejecció ramadera? Per què existeixen? Se'ns diu que qui produeix el residu i el posa en circulació és el responsable de fer-se'n càrrec. Tanmateix, sovint acaba sent el poble qui en paga els costos i pateix els impactes de la gestió. Com és possible això? Cap on ens porta aquest model? Cap a uns pobles vius o cap a un territori de merdes?

// 14h

DINAR I PASSEJADA SENSORIAL

Amb reserva prèvia es podrà dinar al mateix lloc de l'acte. I opcionalment es podrà fer una passejada sensorial per l'entorn proper.

// 16h

DESURBANITZAR EL PAÍS. COM I PER A QUÈ?

Sergi Saladié, geògraf i professor de la URV
Taula rodona amb:
Vanesa Freixa, pensadora i pagesa a petita escala
Sebastià Mata, membre de Repoblem
Ana Pardo, membre d'USNEA RP - Projecte col·lectiu agroecològic

El 90% de la població de Catalunya es concentra en àrees urbanes densament o semidensament poblades. Per contra, la transició energètica és un fenomen que s'intenta planificar essencialment en espais naturals o agraris. Grans fluxos de recursos circulen d'unes zones del país cap a unes altres: electricitat, aliments i aigua en una direcció, mentre que residus, turisme i poder polític circulen en la contrària.

Com és que la transició ecològica encara no ha abordat la necessitat de desurbanitzar, d'acostar la població als recursos i no pas els recursos a les grans concentracions urbanes i industrials? I, encara més important, quin tipus de repoblament seria desitjable des d'una visió de conjunt que no perdi de vista les qüestions estructurals de la ruralitat? Què entenem per vida rural? I què serien avui uns pobles vius? Aquesta sessió s'obrirà amb la ponència introductòria del geògraf Sergi Saladié i continuarà amb una taula rodona de debat sobre la ruralitat.

XERRADA // PAVELLÓ POLIESPORTIU // ANGLESOLA

DIVENDRES / 13 NOVEMBRE / 2026 // 19h

LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA FALLIDA I EL BIOGÀS

Antonio Turiel, físic, investigador i científic del CSIC
Jaume Sastre Juan, professor de l'Institut d'història de la ciència de la UAB

Els esdeveniments ocorreguts des de l'any 2025 han retornat a situar l'energia al centre del debat, o més aviat, a l'ull de l'huracà: l'apagada a Espanya, l'abandó de l'hidrogen verd, l'expansió voraç de la IA, la proliferació dels projectes de biogàs i de biomassa, les guerres pels recursos... Què és el que està passant? Quina és la causa última d'aquesta acceleració i del caos que deixa darrere? Aquestes són algunes de les qüestions que Antonio Turiel aborda en el seu darrer llibre, 'En el fondo del pozo' i que serviran també de punt de partida per a la seva intervenció en aquesta sessió.

Per la seva banda, Jaume Sastre ens parlarà de la idea de transició energètica i dels treballs històrics recents que en qüestionen l'ús ideològic que se'n fa, tot relacionant-la amb el polèmic desplegament actual del biogàs.

DEBAT // LLEIDA (LLOC A CONFIRMAR)

DIVENDRES / 15 GENER / 2027 // 19h

L'EMBAT CONTRA LA RURALITAT: COLONIALISME INTERN O ZONES DE SACRIFICI?

Jaume Franquesa, antropòleg i professor a la State University of New York
Gerard Batalla Tàsies, pagès

Moltes vegades els moviments socials adopten conceptes de l'àmbit acadèmic. I en una altra direcció, les lluites socials sovint han de fer front a situacions no previstes, a conflictes que obren veritables escletxes per a la creació de coneixement col·lectiu, nou i situat.

En els darrers temps, la idea de «zona de sacrifici» s'ha estés en el lèxic dels moviments de lluita en defensa de la terra, alhora que ha generat algunes resistències. També sentim a parlar sovint de colonialisme energètic o d'extractivisme.

En aquesta conversa es posaran a prova aquests conceptes i la seva aplicabilitat a l'embat que viuen les comarques rurals. Ho farem a través d'un debat entre ciència i moviment, partint de la necessitat dels subjectes col·lectius per descriure els conflictes que viuen i de contrastar aquesta mirada amb la perspectiva acadèmica i la literatura científica.

INSCRIPCIONS

Cal inscriure's per facilitar la organització, en el següent enllaç: https://tuit.cat/Ek3bj

CONTACTE

www.poblesvius.cat
IG: poblesvius
pobles_vius@proton.me

POBLES VIUS